

Et Tilsvar.

Jeg tvivler ikke om, at Hr. Arkivsekretær S. Nygård ved sin Anmeldelse af min Bog om Slaugs Herred i forrige Hefte af dette Tidsskrift har ment at give en upartisk, maaske endda en ret velvillig Bedømmelse af den. Alligevel maa det være mig tilladt at knytte et Par Bemærkninger til Anmeldelsen, da jeg mener, den paa enkelte Punkter gjør mig Uret.

At en Forfatter og hans Kritiker i mange Maader se forskjelligt paa det foreliggende Værk, er jo ikke mærkeligt. Nuancer i vor Opfattelse lægger jeg derfor ikke særlig Vægt paa, men skal dog eksempelvis nævne nogle. Hr. Nygård finder, at det er »en rimelig Anke« mod Bogen, at der ikke findes ret meget deri om Udviklingen i den nyere Tid; den Anke finder jeg ikke rimelig, da Bogens Titel er »Historiske Oplysninger om Slaugs Herred«, og jeg aldrig har lovet at skrive om Herredets Nutid. Slaugs Herred har, især ved Hedeselskabets Virksomhed, forandret sig meget i de sidste 50 Aar. Nu er det loddent, før var det bart. Jeg har skrevet om Fortidens aabne, nøgne Hedeland; lad andre, som kunne og ville, skildre Herredet, som det siden er blevet. — Anmelderen finder Indledningen alt for kort. Lang og kort

er jo relative Begreber, — Indledningen er paa 19 Sider. Om det er en Ros eller en Dadel, der tilsigtes med Anmelderens Bemærkning om, at man kun mærker meget lidt til et intimere Forhold mellem Forfatteren og de skildrede Egne, er mig ikke klart. Men sandt er det, at jeg er født i Slaugs Herred, og al min Slægt har havt Tilknytning til dette Herred i mer end halvtredie Hundrede Aar. Det er ogsaa sandt, at jeg intetsteds har ladet mig selv eller min Slægt træde frem i Forgrunden. Jeg har overalt søgt at fortælle objektivt, med Dokumenterne i Haanden.

Om det er rigtigt eller ej at beholde de gamle Aktstykkers Retskrivning, er et Udgiverspørgsmaal, som mange andre end Anmelderen og jeg ere uenige om; og det er en Skjønssag, hvor mange Fremmedord der skal forklares i Noter. — Naar Anmelderen mener, at et Stedregister savnes, er dette ikke helt rigtigt; thi den udførlige topografiske Oversigt foran i Bogen gjør et saadant Register overflødigt.

Men det var som nævnt ikke disse Ting, der tilskyndede mig til at fremkomme med et Tilsvaer; — det var nogle Sætninger i Anmeldelsen, hvor Hr. Nygård gjør mig direkte Uret ved at tillægge mig en Mangel paa Viden, som jeg ved mig fuldstændig fri for. Hr. N. mener, jeg ikke ved, at Christensz skal betyde Christensen. Jo, det ved jeg, og det har jeg vidst i mange Aar, og det fremgaar jo til Overflod af Bogen selv, hvor jeg flere Gange har nævnt den paagjældende Person som Mads Christensen Harboe. Naar jeg et enkelt Sted bruger Forkortelsen Christensz, er det fordi jeg udtrykkelig vil fremhæve, hvorledes han underskrev sig i et bestemt Dokument. Under dette Dokument staar der Mads Christensz (uden Tilføjelse af Harboe), og altsaa gjengav jeg Navnet som det var skrevet. — Ligeledes skyldes det ikke Uvidenhed, naar jeg har kaldt en Præst i Midten af 17. Aarh. »Hr. Marebæk«; jeg gjorde det, for at det saa lettere kunde forstaaes, om hvem Talen var; der findes

ellers nok af Hr. Peder, Hr. Hans og Hr. Mads i Bogen til at vise, at jeg vel kjender Datidens Tiltaleform til Præster.

Hr. N. siger endvidere, at jeg synes ikke »at kjende Forskjel paa gammelt og nyt Hartkorn«. Jeg har nævnt Matriklen af 1664 og Matriklen af 1688. At de to regne med hver sit Slags Hartkorn, har jeg længe vidst, og der er da heller ikke noget i mine Udtalelser, som tyder paa, at jeg skulde være uvidende herom. Endelig er det ogsaa med Urette, naar Anmelderen antyder, at jeg ikke skulde kjende de gængse Beskyldninger mod Biskop Muus i Ribe for Pengegriskhed. Om dem har jeg læst saa mange Steder; men jeg er tilbøjelig til at tro (ligesom Kønigsfeldt i Mølbechs Hist. Aarbøger III, 130), at Beskyldningerne ere uberegtigede, og netop derfor benyttede jeg Lejligheden til at fremdrage et Vidnesbyrd om, at Bispen i hvert Fald ved denne Lejlighed ikke har taget mod Penge.

John M. Møller.